

POLICY BRIEF

Ekosysteemipalvelut esiin: Monipuolisesti hyötyjä maatalousympäristöstä

Ekosysteemipalvelut ovat luonnon palveluja ja tuotteita, jotka tukevat ihmisen olemassaoloa ja hyvinvointia. Sekä tuottajien että kuluttajien keskuudesta löytyy kiinnostusta sille, että maatalouden ympäristöpolitiikkaa kohdennettaisiin aikaisempaa voimakkaammin maatalousympäristöjen ekosysteemipalveluiden tuottamiseen. Noin 80 prosenttia kansalaisista on valmis tukemaan ekosysteemipalvelujen tuotantoa todennetusti tehostavia ympäristöohjelmia.

Maatalouden ekosysteemit tuottavat hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä palveluita, joiden huomioon ottaminen on tärkeää maatalouden käytännössä ja politiikkaohjauksessa. Maatalousympäristöjen tuotantopalvelut, ruoka ja kuitu, sekä niiden arvo tunnetaan hyvin. Sen sijaan sääntelypalveluista, kuten tautien säätely tai kasvien pölyttyminen sekä kulttuuripalveluista, kuten virkistysympäristö tai maisema, ei ole ollut selkeää kuvaa. Myöskään niiden arvosta ei ole ollut tietoa.

On tärkeää, että koko ekosysteemipalvelukirjo tulisi otettua huomioon päätöksenteossa.

Politiikkasuositukset

- Poliitiikan suunnittelussa tulee painottaa niitä ekosysteemipalveluita, joita kansalaiset pitävät tärkeinä, mutta joiden tuotannossa koetaan olevan parantamisen varaa. Tällaisia ovat kasveja pölyttävien hyönteisten säilyminen, maisema, luonnontilaisten kasvi- ja eläinlajien sekä ekosysteemien säilyminen maatalousympäristössä sekä maatalouden kulttuuriperintö.
- Viljelijöiden kiinnostus kohdistuu erityisesti maatalousmaan tuottokyvyn ylläpitämiseen. Koska viljelijöiden kiinnostus on korkealla tasolla, kohtuullisen pienellä lisätukitoimilla voidaan saada aikaan paljon tuloksia. Lisäksi maaperän tuottokyky liittyy moniin muihin ekosysteemipalveluihin, joten parantamalla tuottokykyä voidaan samalla muun muassa vähentää ravinteiden huuhtoutumista ja lisätä hiilen sitoutumista maatalousmaahan.
- Lähes 30 prosenttia viljelijöistä on valmiita tuottamaan palveluita kansalaisten keskimääräistä maksuhalukkuutta alemmalla korvaustasolla. Tuotannon tukea voitaisiinkin kohdentaa erityisesti näille viljelijöille. Näin osa viljelijöistä valitsisi tuotantosuunnakseen ekosysteemipalveluiden tuotannon, esimerkiksi maisemapalvelut tai biodiversiteetin.

MAAESP-hanke

on tuottanut tietoa maatalousympäristöjen ekosysteemipalveluiden kysynnästä ja tarjonnasta sekä ekosysteemipalveluiden huomioonottamisesta maatalouspolitiikan kehittämisessä ja arvioinnissa.

Useiden ekosysteemipalveluiden kysyntä ja arvo muodostuvat ihmisten kokemuksen kautta. Suuri osa maatalousympäristöjen ekosysteemipalveluista on julkishyödykkeitä, joilla ei ole markkinoita, ja näin ollen niiden arvon huomioon ottaminen päätöksenteossa edellyttää tutkimustietoa ihmisten arvostuksista.

Keskeisimmäksi palveluksi nousi riittävä laadukkaan ruoan tuotanto ja tässä maatalouden katsottiin myös onnistuneen hyvin. Tärkeitä ekosysteemipalveluita, joiden tuotantoon ei oltu tyytyväisiä, olivat lajien ja ekosysteemien säilyminen ja kasveja pölyttävien hyönteisten runsaus. Lisäksi maatalouden maisemaa arvostettiin ekosysteemipalveluna paljon, mutta myös sen laadussa katsottiin olevan parantamisen varaa. Maatalouden ympäristövaikutuksista keskeisimmiksi koettiin vesistövaikutukset, joiden hallinnan parantamista 68 prosenttia vastaajista piti erittäin tärkeinä. Lähes puolet vastaajista piti myös lajien säilymistä ja ilmastovaikutuksia keskeisinä.

Kansalaiset arvioivat maatalousympäristön ekosysteemipalveluiden tärkeyttä ja Suomen maatalouden onnistumista näiden ekosysteemipalveluiden tuotannossa.

SUOSITUS:

Ekosysteemipalvelut voitaisiin valjastaa nykyistä tehokkaammin ruoantuotantoon. Osa kuluttajista arvostaa esimerkiksi torjunta-aineetonta tuotantoa ja on valmiita maksamaan enemmän ruoasta, jonka tuotantoon on käytetty luontaisia torjujia.

Kansalaiskyselyssä suosituimpia ekosysteemipalveluja tehokkaammin hyödyntäviä tuotantotapoja olivat maan ravinnetasapainoon ja vesiensuojeluun liittyvät tuotantotavat. Näitä olivat muun muassa

- mahdollisimman tarkoituksenmukainen lannoitteen käyttö vesien suojelun tehostamiseksi
- karjanlannan tehokkaampi käyttö keinolannoitteen asemasta maan tuottokyvyn ylläpitämiseksi
- typensitojakasvien, kuten apilan ja herneen, käyttö keinolannoituksen täydentäjänä

Vastaajista jopa 43 prosenttia oli halukkaita ostamaan ekosysteemipalvelut lähtökohtana tuotettua ruokaa, vaikka se olisi tavanomaista kalliimpaa. Kuluttajista 28 prosenttia oli valmiita maksamaan viidenneksen korkeampaa hintaa tai enemmän.

Monipuolinen ekosysteemipalvelujen tuotanto on osalle viljelijöistä kiinnostava haaste. Viljelijät kokivat onnistuneensa erityisesti miellyttävän maiseman luomisessa ja hyvän veden laadun ylläpitämisessä omalla tilallaan. Heikoiten oli onnistuttu bioenergian tuotannossa, tuholaisten luontaisessa säätelyssä ja tilalla kasvatettavien eläinrotujen monipuolisuudessa. Viljelijöillä oli kyselyn perusteella mahdollisuuksia parantaa tilallaan erityisesti maatalousmaan tuottokykyä ja bioenergian tuotantoa. Vähiten mahdollisuuksia parannuksiin nähtiin luonnonvaraisten eläinten lisääntymis- ja suojapaikkojen lisäämisessä ja tilalla kasvatettavien eläinrotujen monipuolistamisessa.

Kansalaisten maksuhalukkuutta ja viljelijöiden kompensatiovaatimusta eri ekosysteemipalveluista vertaamalla arvioitiin kysynnän ja tarjonnan kohtaamista. Luonnon monimuotoisuudelle on suuri kysyntä, mutta siihen kohdistuu viljelijöiden puolelta suuri korvausvaatimus. Lisäksi veden laatua koskevat kompensatiovaatimukset ovat noin kaksi- tai kolminkertaiset kansalaisten maksuhalukkuuteen verrattuna. Kysyntä ja tarjonta ilmasto- ja maisemapalveluille ovat lähempänä toisiaan. Kansalaisten maksuhalukkuus jopa ylittää viljelijöiden kompensatiovaatimukset laiduntavien eläinten suhteen.

Viljelijöiden kompensatiovaatimuksia verrattiin myös kansalaisten keskimääräiseen maksuhalukkuuteen. Viljelijöistä 27 prosentilla oli kansalaisten maksuhalukkuutta matalampi kompensatiovaatimus, eli he olisivat valmiita toteuttamaan maisema-, ilmasto-, vesiensuojelu- ja biodiversiteettitoimenpiteitä kansalaisten maksuhalukkuuden mukaisella korvaussummalla.

Tutkimustietoa maatalousympäristöjen tuottamista ekosysteemipalveluista on koottu myös Luonnonvarakeskuksen sivuille (luke.fi).

Kestävä luonnonvaratalous yhteiskunnassa

Annika Tienhaara, Emmi Haltia, Eija Pouta, Kyösti Arovuori, Ioanna Grammatikopoulou, Antti Miettinen, Kauko Koikkalainen, Heini Ahtiainen, Janne Artell, Demand and supply of agricultural ES: towards benefit-based policy, European Review of Agricultural Economics, jbz044, <https://doi.org/10.1093/erae/jbz044>

<https://journal.fi/sms/article/view/77348/40474>

Lisätietoja:

ANNIKA TIENHAARA, annika.tienhaara@luke.fi

EIJA POUTA, eija.pouta@luke.fi

EMMI HALTIA, emmi.haltia@ptt.fi

© Luonnonvarakeskus 2020

ISSN 2343-4252

ISBN 978-952-326-907-1 (PAINETTU)

ISBN 978-952-326-908-8 (VERKKOJULKAISU)

HTTP://URN.FI/URN:ISBN:978-952-326-908-8

Maa- ja metsätalousministeriö

